

szárnyalta. Ennélfogva nemcsak alkotmányos, de erkölcsi kötelessége is a kormánypárti többségnek, hogy a parlamenti munkásság folytonosságát és annak zavartalanlását biztosítsa.

Ez a kötelesség, amelynek teljesítését a miniszterelnök és a többség a végsőig halasztotta, immár eljutott arra a pontra, amelyen túl már-már *bűn* lenne azt további időre tenni. A türelem nem tarthat addig, hogy mulasztássá, bűné váljék.

Lakásnyomor Budapesten és Szegeden.

(Saját tudósítónktól.) A fővárosi statisztikai hivatal lakásstatisztikát állítottatott össze az országos népszámlálással kapcsolatban. Ez az első magyarországi lakásstatisztika, de azért a maga nemében oly tökéletes, amilyen egyetlen városnak sincs.

E statisztika nagyon szomorú világot vet a budapesti lakásviszonyokra, mert megtudjuk, hogy Budapest lakosságának a fele-több mint négyszázezer ember egy szobás lakásban él, egy másik negyedrésze pedig szintén szűk két szobás lakásokban húzódik meg.

Budapest lakásépítésének fejlődését mutatja a következő táblázat:

Lakás volt Budapesten összesen

1901-ben	100.949
1901-ben	155.114
1906-ban	157.007
1910-ben	174.256.

A lakások száma évente szaporodott

1891 előtt	4 1/0%-kal,
1891—1901 között	5 4/0%-kal,
1901—1906	0 2/0%-kal,
1906—1910	3 8/0%-kal.

Van tehát Budapesten az 1910. év végével összesen 174 ezer lakás. Ezek közül: 137 ezer (négyötöd rész) egy-két szobás, 19 ezer (egykilenced rész) háromszobás s csak a maradék egytizedrész háromnál több szobás.

A lakások megoszlása szoba-szám szerint

marad a kis tanítócsemetéhez, ami nagyon tetszik a demokrata érzésű publikumnak.

Egy másik Zarzuela, melynek címe „La Suerte de Isabelita“ (Izabella szerencséje), egy kis divatárus leánya körül mozog. A szép Isabelita tizezer pezétát nyert a lutrin. Első dolga, hogy Svájcba utazzék, természetesen egy tiszteletreméltó matróna „gardedámsága“ mellett. Ott egy madridi posztókereskedővel találkozik, akivel elhitei, hogy ő előkeöl márkinő. Az urhatnám kereskedő kurizál neki, el is jegyzi, de amint megtudja, hogy bolonddá tették, faképnél hagyja a masamódot. Közben a nyert pénz elfogyott, Isabelita visszatér Madridba és — mivel a kiszabott háromnegyedóra is letelt — a posztókereskedő mégis feleségül veszi.

A madridi Campillo de las Vistillas, egy hatalmas tér a palota mellett, ezidő tájt emlékeztet ami augusztusi Tiszapartunkra, a szegedi Rudolf-térre. Most van itt a dinnye-szezon delelője. Hatalmas halmokban tornyosulnak a különféle görög- és cukor-dinnyék egymás mellett. Az egész teret édes dinnyeillat lengi át — csak úgy, mint nálunk odahaza; itt is épen úgy található a milliómos dusan megrakott asztalán, mint a nyomorult koldus dohos szobájában; itt is eldobott dinnyehéjakon csuszik meg a járókelő, mint Szegeden. A dinnye itt is a legdemokratikusabb gyümölcs s nem csoda, hogy a hálás spanyolok — mint minden jó istenadományát — a szent Szűznek, vagyis a Manzanar-part egyik remeteségében tisztelt „Virgen del Puerto“-nak ajánlják föl.

a lakók számával összehasonlítva, jó jellemzője a népesség *vagyoni* viszonyainak is. Budapesten így oszlott meg a lakók száma a szobák száma szerint:

Csak konyhás lakásban lakott	1 5	ezer
1 szobás	402 3	”
2 ”	207 3	”
3 ”	95 5	”
4 ”	52 5	”
5 ”	22 3	”
6 ”	10 5	”
7 ”	5 1	”
8 ”	2 7	”
8-nál több szobás lakásban lakott	4 8	”

A népességnek pontosan fele egyszobás lakásban lakott, ami annyit jelent, hogy a *népesség fele a legnagyobb szegénységben él* és hogy a közegészségügy követelményeinek megfelelővé életkörülményeit tenni nem tudja.

E szomorú statisztikából megállapíthatjuk, hogy olyan lakásnyomoruságot, mint Budapesten Európa egyetlen városában sem találunk. 1—2 szobás lakásban lakott a népességből

Kopenhágában	43 6/0%
Münchenben	56 1/0%
Rotterdamban	57 6/0%
Drezdában	66 0/0%
Boroszlóban	71 5/0%
Berlinben	75 3/0%
Budapesten	78 4/0%

A lakászsufoltság egészségtelen hatását növeli az is hogy a lakások fele rossz levegőjű lenne akkor is, ha kevesen laknának benne. A lakások 53.3 százaléka udvari s a népesség 51.3százaléka, 413 ezer ember lakik ilyen lakásban. Viszont enyhíti ezt a statisztikát az a körülmény, hogy a budapesti és általán magyarországi egy szobák területre fölrönek a külföldi két szobás lakásokkal. Mert tudvalévő, hogy sehol olyan tágas szobákat és magas emeleteket, mint épen Budapesten, nem építenek.

Ez persze nem képez mentséget, mert épen ez a rendszer nem praktikus. Az egyszobás lakások tele vannak rakva butorokkal és tul vannak zsufolva lakókkal. A szegény embereknek nagy családjuk van, s még ezen felül ágyat adnak bérbe, vagyis budapesti szőlásmód szerint „ágyrajárókat“ tartanak, mert még az egyszobás lakások is olyan drágák, hogy szegény emberek a maguk keresményéből egyedül megfizetni nem bírják.

Emellett nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a kétszobás lakásokból egy szobát többnyire albérletbe adnak, sőt arra való számításal bérlék a legtöbben a két-háromszobás lakásokat.

Folytatni lehetne még a tömegnyomoruságnak ezt a számokkal jellemzését. Föl lehetne vonultatni a pincelakások, a mellékhelyiségek nélkül szűkölködő odvak stb. adatait.

Egyelőre azonban ennyi is elég annak az igazolására, hogy a budapesti lakásviszonyok türhetetlenek, melyen a főváros hatóságának városi házak építésével kell segíteni. A főváros mindössze háromezer kislakást épít, amiből majd ezret épített eddig föl. 174 ezer lakást másfél százalékkal szaporítja ez az építkezés. Minthogy pedig a lakásberek csökkenése legjobb esetben 2.5—3 százaléknyi üres lakásnál várható és Budapesten számbavehető mennyiségű üres lakás évek óta nincs: *legalább 10 ezer új lakás építése kellene a lakásínség pillanatnyi enyhítésére akkor is, ha a népesség nem szaporodnék.*

Igy van ez a fővárosban, — de bizonyos, hogy így van Szegeden is. Szegednek ugyan nincs lakásstatisztikája, de azért igen egyszerűen, minden külön adatösszehordás nélkül meglehet állapítani a szegedi lakások statisztikáját.

Tudjuk, hogy Budapestnek van 830.000 lakosa, — viszont Szegednek van 120.000 la-

kosa, vagyis a budapesti lakosság létszámának egy hetede. Na már most tudva, hogy nálunk sem nem rosszabbak, sem nem jobbak a viszonyok, mint Budapesten, ugy alig csalódunk, ha azt állítjuk, hogy átlag itt is hét ember lakik egy lakásban és így Szegeden a 125.000 lakos 17.860 lakásban lakik és hogy ennek a 17.860 lakásnak a fele, vagyis több mint 8000 egyszobás, a negyedrésze, vagyis több mint 4000 pedig két szobás.

Az sem vitás, hogy a szegedi lakásnyomoruságon segíteni immár égetően sürgős és hogy a szükség-lakások, melyek a város nyílt kérdését képezi ezidőszerint, elődázhatatlannul, mielőbb felépítendőek.

Betöltik a javadalmi ügyvezetői állást.

— Választ az októberi közgyűlés. —

(Saját tudósítónktól.) A javadalmi birságpénzek kezeléséről írott cikkeinkben részletesen foglalkoztunk a javadalmi hivatalban uralkodó állapotokkal. Megirtuk, hogy ennek a fontos hivatalnak a vezetését még mindig csak ideiglenesen látják el, a közgyűlés még nem választotta meg a javadalmi ügyvezetőt és ezt az állást ezidőszerint Kertész Ferenc vámfelügyelő tölti be, aki ellen sok a panasz.

Egyetlen fórum sem foglalkozott eddig hivatalosan a panaszokkal, mindössze anynyi történt, hogy a javadalmi bizottság egyik ülésén magánbeszélgetés során szóba került a kérdés, akadt olyan bizottsági tag is, aki bizalmat akart szavaztatni Kertész Ferencnek, de az indítványát, még mielőtt leszávazták volna azt, visszavonta. A városban különben nagy fölháborodással tárgyalták — a *Délmagyarország* közleményei alapján — az esetet és különösen azon botránkoztak meg, hogy Kertész Ferenc nem elégszik meg azzal, hogy az ügyvezetői fizetésen kívül jogosulatlanul élvezi a vámfelügyelőnek járó lótartrási illetéket is, hanem az általa kirótt birságpénzek huszonöt százalékát kapja jutalmul. Lehetetlennek és megengedhetetlennek tartják ezt az állapotot és több törvényhatósági bizottsági tag elhatározta, hogy a jövő évi költségvetés tárgyalása során szóba hozza az esetet.

Azt hisszük, hogy erre nem lesz szükség, mert addigra más elintéztést nyer a dolog. Ugy értesültünk, hogy az októberi közgyűlésen betöltik a javadalmi ügyvezetői állást, amelyre a tanács legközelebb már pályázatot hirdet. Cikkeinknek már eddig is volt eredménye: a szeptemberi közgyűlésen egész csomó javadalmi tisztségre választották meg véglegesen a tisztviselőket, csak épen az ügyvezetői állásról nem történt ekkor gondoskodás. Hogy mi volt ennek az oka, azt nem tudjuk, de nem kutatjuk. Nekünk és a javadalmi ügyvezető működésével elégedetleneknek mindenesetre nagy elégtétel az, hogy gondoskodás történt olyan megoldásról, amely mindenkit kielégít. Ezért elsősorban Lázár György dr. polgármestert illeti meg az elismerés, aki meggyőződött arról, hogy tenni kell valamit a kérdésben és úgy találta, hogy a bajok orvoslása csak oly módon történhetik meg, ha tudniillik a közgyűlés többségének a választására bízzák azt, ki legyen vezetője a város egyik legfontosabb hivatalának

És amikor megnyugvással vesszük tudomásul ezt az intézkedést, egyet kell, hogy megjegyezzünk. Nekünk teljesen mindegy kit választanak meg erre az állásra. Senki érdekében nem emelünk szót, egyetlen nevet sem fogunk portálni. Szeged város érdekében fontosnak tartjuk azt, hogy kvalifikált, a dolgához értő, a közönséggel udvariasan bánni tudó ember kerüljön a javadalmi hivatal élére. Ez az egyetlen mód arra, hogy a javadalmi hivatalban rend legyen és hisszük, hogy a közgyűlés is erre az álláspontra fog helyezkedni.